

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

طراحی و روان سنجی ابزار ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان کارشناسی مامایی:
یک مطالعه ترکیبی اکتشافی

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی (PhD)

در

بهداشت باروری

نگارنده:

فیروزه فیروزه چیان

اساتید راهنما:

دکتر زهرا بهبودی مقدم

دکتر آرمین زارعیان

استاد مشاور:

دکتر مهرناز گرانمایه

۱۴۰۱

طراحی و روان‌سنجی ابزار ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان کارشناسی مامایی: یک مطالعه

ترکیبی اکتشافی

چکیده

مقدمه و هدف: صلاحیت حرفه‌ای ماماها برای برقراری حس اعتماد بین آنها و زنان ضروری است. صلاحیت در ارایه مراقبت‌های کارآمد و مؤثر، یکی از حیطه‌های مفهومی مراقبت‌های محترمانه مادری می‌باشد. صلاحیت بالینی، به کارگیری مدبرانه و همیشگی مهارت‌های تکنیکی و ارتباطی، دانش، استدلال بالینی، و عواطف و ارزشها در محیط‌های بالینی می‌باشد. نیمی از دوران آموزش کارشناسی مامایی در دانشگاه، صرف کارآموزی بالینی می‌شود که در شکل‌گیری مهارت‌های اصلی و حرفه‌ای دانشجویان نقش به‌سزایی دارد. ارزیابی فراگیران با تاثیری که بر یادگیری آنان دارد یکی از نقاط حساس و اثرگذار در چرخه آموزش است. ارزیابی بالینی مامایی در ایران، با ابزارهای ساخته شده در قالب فرم‌های ارزشیابی کارآموزی مبتنی بر نظرات اعضای هیات علمی دانشکده‌ها انجام می‌شود که در آنها، عموماً مهارت، معادل صلاحیت در نظر گرفته شده. در صورتیکه براساس منابع معتبر موجود، رشته مامایی ماهیتی کل‌نگر و زن‌محور دارد و بهتر است صلاحیت بالینی را معادل مجموعه‌ای از دانش، مهارت و رفتار و نگرش در نظر گرفت. ضمناً، ابزارهای ارزیابی صلاحیت بالینی موجود در سایر کشورها به لحاظ تهیه شدن در زمینه اجتماعی فرهنگی متفاوت جهت ارزیابی صلاحیت بالینی رشته مامایی در کشور ما قابلیت محدودی دارند، لذا، پژوهشگران بر آن شدند تا ابزاری جهت ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان کارشناسی مامایی را طراحی و روان‌سنجی نمایند.

روش کار: این پژوهش ترکیبی اکتشافی از دو مرحله کیفی و کمی تشکیل گردید. در مرحله پژوهش کیفی، ۲۴ مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته با ۲۴ نفر انجام شد. شرکت‌کنندگان شامل دانشجویان ترم چهارم تا هشتم کارشناسی مامایی، ماماها شاغل در بیمارستانها و مراکز بهداشتی، اعضای هیات علمی مامایی دانشگاه‌ها و متخصصان زنان بودند. روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف با حداکثر تنوع بوده و محیط پژوهش، دانشکده‌های مامایی و پرستاری و مراکز بهداشت و بیمارستانهای وابسته به دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران و گیلان بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آنالیز محتوای هدایت شده و بر اساس رویکرد ژانگ و ویلموث (۲۰۱۶) با نرم افزار MAXQDA 18 انجام گرفت. مرحله دوم، مرحله کمی پژوهش بود که از دو مرحله تشکیل شده و به ارزیابی و توسعه ویژگیهای روان‌سنجی ابزار ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان کارشناسی مامایی، منتج گردید. قسمت دوم این پژوهش بر مبنای نظریه کلاسیک ابزارسازی، طراحی شد تا در نهایت به اندازه‌گیری خصوصیات رفتاری، کمی نمودن و سپس تفسیر آنها بپردازد. در مرحله اول استخر گویه‌ها براساس طبقات، زیر طبقات و مرور متون تشکیل شد و در مرحله دوم روایی صوری با ۱۲ نفر از مربیان بالینی، روایی محتوا با ۱۳ نفر

از خبرگان، روایی سازه با ارزیابی ۲۴۶ دانشجوی مامایی از ۱۰ دانشکده پرستاری و مامایی دولتی سراسر کشور توسط ۳۰ مربی بالینی، ثبات و همبستگی درون طبقات با ارزیابی ۲۰ دانشجوی مامایی توسط ۱۰ مربی بالینی محاسبه گردید.

یافته ها: یافته های بخش کیفی مطالعه شامل ۵ طبقه اصلی تحت عناوین: کارکرد اخلاقی و حرفه ای در مامایی، مراقبتهای مامایی کل نگر، تعامل اثر بخش، توسعه فردی و حرفه ای و سازماندهی و هماهنگی در مراقبتهای مامایی و ۱۷ زیرطبقه بود.

در بخش دوم مطالعه ابزار ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان مامایی ایرانی (IMS-CAT) با ۴۵ گویه تدوین گردید. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که ابزار حاوی پنج عامل است: ۱- کارکرد اخلاقی و حرفه ای در مامایی ۲- تعامل اثربخش با مددجویان ۳- احساس مسوولیت و تعهد حرفه ای ۴- رعایت قوانین و مقررات مربوط به محیط بالین ۵- سازماندهی و هماهنگی در ارائه مراقبتهای مامایی. میزان آلفا کرونباخ کل برابر ۰/۹۶۵ و هر یک از ۵ عامل به ترتیب از راست به چپ ۰/۹۴۸-۰/۹۲۴-۰/۹۱۱-۰/۸۱۹-۰/۹۳۰ بود. میزان کلی همبستگی درون طبقه ای در آزمون باز آزمون برابر ۰/۹۹۹ و برای هر یک از ۵ عامل به ترتیب از راست به چپ ۰/۹۹۷-۰/۹۷۰-۰/۹۹۷-۰/۹۸۶-۰/۹۹۶ و میزان واریانس کلی ۶۴/۳۸۴ بود.

نتیجه گیری: یافته های این مطالعه، اهمیت توجه به چشم انداز وسیعتری از مفهوم صلاحیت بالینی در مامایی را نشان می دهد. مفهومی که فراتر از مهارتهای بالینی صرف بوده، و به طبیعت کل نگر و زن محور رشته مامایی نزدیک تر است. گویه های ابزار شامل مفاهیم فراگیری جهت ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان کارشناسی مامایی است. کاربرد این ابزار به منظور ارتقای روشهای ارزشیابی بالینی به صورت تکوینی و تراکمی برای دانشجویان کارشناسی مامایی ایرانی، توصیه میشود. همچنین، نتایج این پژوهش را میتوان جهت اصلاح کوریکولوم کارشناسی مامایی و صلاحیت محور کردن آن نیز مورد استفاده قرار داد.

کلمات کلیدی: صلاحیت- صلاحیت بالینی- دانشجوی مامایی- ماما- ابزار- ارزیابی- سنجش

**Tehran University of Medical Sciences
School of Nursing and Midwifery**

Title:

**Design and Psychometric Properties of Clinical Competency
Assessment instrument for Bachelor of Science Midwifery
Students: An Exploratory Mixed Method**

**A dissertation submitted as partial fulfillment of the requirements for
Doctor of Philosophy (PhD) Degree
In: Reproductive Health**

By:

Firoozeh Firoozehchian

Supervisors:

Dr. Zahra Behboodi Moghadan

Dr. Armin Zareiyan

Consultant:

Dr. Mehrnaz Geranmayeh

2022

Abstract

Introduction and purpose:

professional qualification of midwives is necessary to establish a sense of trust between them and women. Competence in providing efficient and effective care is one of the conceptual areas of respectful maternal care. Clinical competence is the prudent and constant application of technical and communication skills, knowledge, clinical reasoning, and emotions and values in clinical settings. Half of the undergraduate midwifery education period in the university is spent on clinical internship, which plays a significant role in the formation of students' basic and professional skills. Evaluation of learners with the impact of their learning is one of the most sensitive and effective points in the education cycle. Clinical assessment of midwifery in Iran is done with tools made in the form of internship assessment forms based on the opinions of faculty members, in which skills are generally considered equivalent to qualifications. If, based on available reliable sources, midwifery has a holistic and woman-centered nature, and it is better to consider clinical competence as a set of knowledge, skill, and attitude. Considering that the tools available in other countries have limited ability to evaluate the clinical competence of midwifery in our country in terms of being prepared in a different social and cultural context, therefore, the researchers decided to design and psychometrically evaluate a tool to assess the clinical competence of undergraduate midwifery students.

Methods

This combined exploratory research consisted of two qualitative and quantitative stages. In the qualitative phase of the research, twenty-four people participated in this study, including seven midwifery students, seven midwives, nine midwifery and reproductive and sexual health faculty members, and one obstetrician. The participants were aged 56-20 years and their mean age was 39.75 years. Their level of education varied from midwifery student to PhD. The mean work experience of the participants was 13.62 years and the mean duration of the interviews was 48 min. Qualitative approach and directed content analysis were used in the design of this part of study. The research setting included midwifery and nursing schools and hospitals and health centers affiliated to Tehran and Guilan universities of medical sciences in Iran. The target population consisted of undergraduate midwifery students in the fourth to eighth semesters of school, midwives working in hospitals and health centers, midwifery faculty members, and obstetricians. The participants were selected through purposive maximum variation sampling, which continued until data saturation. After in-depth semi-structured interviews, the content of the interviews was analyzed according to the steps proposed by Zhang & Wildemuth. The second phase was the quantitative phase of the research, which consisted of two phases and resulted in the evaluation and development of the psychometric characteristics of the clinical competency evaluation tool of undergraduate midwifery students. The second part of this research was designed based on the classical theory of tool development to finally measure the behavioral

characteristics, quantify them and then interpret them. In the first stage, the pool of items was formed based on categories, subcategories and literature review, and in the second stage, face validity with 12 clinical instructors, content with 13 experts, construct validity with 246 midwifery students from 10 nursing and midwifery schools across the country by 30 clinical instructors, stability and correlation within classes for 20 midwifery students were evaluated.

Findings

The findings of the qualitative part of the study included 5 categories: ethical and professional practice in midwifery, holistic midwifery care, effective interaction, personal and professional development, and organization and coordination in midwifery care and 17 subcategories. In the second part of the study, the Iranian Midwifery Students Competence Assessment Tool (IMS-CAT) was developed with 45 items. The results of exploratory factor analysis showed that the instrument contains five factors consist of : 1-Ethical and professional practice in midwifery 2- Effective interaction 3- Sense of responsibility and professional commitment 4- Compliance with the rules and regulations related to the bedside environment 5- Organization and coordination in providing midwifery care. The total Cronbach's alpha was 0.965 and each of the five factors was from right to left 0.984-0.924-0.911-0/819-0.930. The overall level of intraclass correlation in open test was 0/999 and for each of the 5 factors respectively 0/997-0/970-0/996-0/986-0/995.

Conclusion

The findings of this study show the importance of paying attention to a broader perspective of the concept of clinical competence in midwifery. A concept that goes beyond mere clinical skills, and is closer to the holistic and woman-centered nature of midwifery. The items of the tool include learning concepts to evaluate the clinical competence of undergraduate midwifery students. The use of this tool is recommended in order to improve clinical assessment methods in formative and summative form for Iranian undergraduate midwifery students. Also, the results of this research can be used to modify the undergraduate midwifery curriculum and make it competence-based.

Key Words: competence-clinical competence-midwifery student-midwifery-tool-assessment-evaluation